

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy a soudců JUDr. Tomáše Langáška a Mgr. Ondřeje Mrákoty v právní věci žalobce: **M. Š.,** zastoupený Mgr. Václavem Voříškem, advokátem, se sídlem Ledčická 649/15, Praha 8, proti žalovanému: **Krajský úřad Pardubického kraje**, se sídlem Komenského nám. 125, Pardubice, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 3. 2017, č. j. 22168/2017/ODSH/8, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 22. 3. 2018, č. j. 36 A 9/2017 - 65,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

Odůvodnění:

I. Vymezení případu

[1] Včas podanou kasační stížností se žalobce domáhá zrušení usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 22. 3. 2018, č. j. 36 A 9/2017 - 65 (dále jen „napadené usnesení“), jímž krajský soud výrokem I. zamítl návrh na zrušení usnesení téhož soudu ze dne 22. 6. 2017, č. j. 36 A 9/2017 – 28, kterým bylo řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 3. 2017, č. j. 22168/2017/ODSH/8, zastaveno, a výrokem II zamítl návrh žalobce na osvobození od soudních poplatků.

[2] V **napadeném usnesení** krajský soud uvedl, že žádost o zrušení usnesení o zastavení řízení nepovažuje za důvodnou a v návaznosti na to ani žádost o osvobození od soudních poplatků, jelikož se jedná ze strany žalobce, resp. jeho zástupce o zřejmé zneužití práva.

Soud popsal, že žalobce nezaplatil soudní poplatek při podání žaloby, ani na výzvu soudu, proto vydal usnesení o zastavení řízení. Po doručení tohoto usnesení však zástupce ještě týž den požádal o osvobození od soudních poplatků. Tento postup by obecně měl vést k tomu, že usnesení o zastavení řízení je soudem zrušeno, avšak v projednávané věci přihlédl soud k procesnímu postupu zástupce žalobce, který vyhodnotil jako zneužívající. Žalobce s ohledem na obsah jím podané žaloby věděl, že jej stíhá poplatková povinnost, neboť sám uvedl, že soudní poplatek uhradil, avšak toto tvrzení nebylo pravdivé. Žádost o osvobození od soudních poplatků soud shledal jako účelovou, neboť žalobce tvrdil, že poplatek měla včasně uhradit jeho nejmenovaná přítelkyně, což se ukázalo být nepravdivé, přičemž nově požádal o osvobození od soudních poplatků s tím, že jeho výše je nad jeho možnosti, aniž by tuto skutečnost jakkoli zdůvodnil. Pouze uvedl, že si na jeho uhrazení chtěl našetřit, případně vypůjčit od rodičů, což se však nestihlo. Obdobný procesní postup tentýž zástupce uplatnil v dalších 3 věcech vedených u tohoto soudu (v těchto věcech nakonec byl soudní poplatek zaplacen z účtu Motoristické vzájemné pojišťovny, družstvo nebo z účtu Ochrany řidičů o.s.), kdy dokonce ve věci sp. zn. 61 A 7/2017 zástupce rovněž sdělil, že soudní poplatek měla přítelkyně tamějšího žalobce uhradit dne 13. 6. 2017. Postup zástupce soud vyhodnotil tak, že je veden snahou o záměrné prodlužování soudního řízení, což však nemůže požívat právní ochrany. Soud citoval z judikatury Nejvyššího správního soudu, Ústavního soudu a Soudního dvora Evropské unie ohledně aplikace institutu zneužití práva a dospěl k závěru, že žalobce (resp. jeho zástupce) se pokusil svým postupem navodit takový stav, aby splnil podmínky pro zrušení usnesení o zastavení řízení, přičemž se snažil získat výhodu oproti těm, kteří respektují výzvu soudu k zaplacení soudního poplatku. S ohledem na totožný postup v jiných řízeních soud dospěl k závěru, že se jedná o spekulativní postup zástupce žalobce, zvláště když v jiných řízeních při použití stejného postupu byly soudní poplatky uhrazeny, což dokládá, že žádost o osvobození byl pouze prostředek k oddálení úhrady.

II. Kasační stížnost a vyjádření

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti napadenému usnesení **kasační stížnost.** V doplnění ze dne 21. 5. 2018 uvedl, že postup svého zástupce nepovažuje za obstrukční nebo zneužívající. Vytýkal soudu, že nevysvětlil, jakou neoprávněnou výhodu by on nebo jeho zástupce takovým postupem získal, neboť soudní řízení nepředstavuje pokračování správního řízení. Měl naopak za to, že nemístné prodlužování soudního řízení není v jeho zájmu. Podáním žádosti o osvobození od soudních poplatků stěžovatel sledoval pouze to, aby bylo zrušeno předchozí usnesení o zastavení řízení, což aprobuje i judikatura Nejvyššího správního soudu. Zástupce při podávání jednotlivých tvrzení o úhradě soudního poplatku vycházel pouze z toho, co mu sdělil stěžovatel sám, který spoléhal na svou přítelkyni. Když zjistil, že soudní poplatek jeho přítelkyně neuhradila, logicky požádal o osvobození od soudních poplatků. Soudu musí být z jeho evidence známo, že totožný advokát vystupuje jako zástupce v desítkách různých řízení, tudíž odkaz na 4 řízení nedokládá záměrné obstrukční praktiky. Úvahy soudu o hodnotě peněž pro stěžovatele jsou s ohledem na příjmy soudce nemístné, zvláště když stěžovatel žádné motorové vozidlo v současné době neprovozuje z důvodu své finanční situace. Ani kdyby vozidlo provozoval, neznamenalo by to, že by si mohl dovolit placení soudního poplatku. Zopakoval, že není neobvyklé, pokud mezi partnery funguje organizace práce a úřední záležitosti řeší pouze jeden z nich. Z ničeho přitom nevyplývá, že by jednotlivé žádosti o osvobození musely být pokaždé jiné, zvláště když vycházejí z obdobných skutečností.

Zástupce stěžovatele zastupuje i nemajetné lidi, kterým by soud neměl upírat právo na přístup k soudu. Měl za to, že má právo na stejný přístup jako každý jiný účastník řízení bez ohledu na to, kdo je jeho zástupce. Pokud soud nesouhlasí s tím, že Mgr. Voříšek zastupuje pachatele přestupků v dopravě, může se obrátit na advokátní komoru nebo Policii ČR. Nelze vytýkat advokátovi, že zastupuje nemajetné lidi. Zopakoval, že neměl dostatečné finanční prostředky, což mu nelze klást k tíži.

[4] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

[5] Z obsahu soudního spisu dále vyplývá, že za stěžovatele bez předchozí výzvy Nejvyššího správního soudu byl dne 16. 4. 2018 zaplacen soudní poplatek za kasační stížnost ve výši 5 000 Kč, a to z bankovního účtu Motoristické vzájemné.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[6] Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti, přičemž zjistil, že je podána včas, osobou oprávněnou, jež splňuje podmínky obsažené v ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s., a je proti napadenému usnesení přípustná za podmínek ustanovení § 102 a § 104 s. ř. s.

[7] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost stěžovatele v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadený rozsudek netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost **není důvodná.**

[8] Nejvyšší správní soud na úvod předesílá, že v posuzované věci není sporné posouzení toho, zda stěžovatel podal včas žádost o osvobození od soudních poplatků poté, co mu bylo doručeno usnesení o zastavení řízení, a zda tak byly formálně splněny podmínky postupu dle ustanovení § 9 odst. 7 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění účinném do novely provedené zákonem č. 296/2017 Sb. (dále jen „zákon o soudních poplatcích“) - viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 10. 2008, č. j. 1 As 31/2008 - 41. Z obsahu předloženého soudního spisu vyplývá, že předmětnou žádost o osvobození od soudních poplatků stěžovatel podal včas, tj. týž den, kdy mu bylo doručeno usnesení o zastavení řízení, což bylo výše citovanou judikaturou Nejvyššího správního soudu označeno jako procesně akceptovatelný postup.

[9] Předmětem sporu však je to, zda stěžovatel, resp. jeho zástupce, svým procesním postupem v projednávané nezneužil právo, tudíž mu nelze přiznat dobrodiní vyplývající z judikatury Nejvyššího správního soudu, podle níž stačilo v týž den, kdy bylo účastníkovi řízení doručeno usnesení o zastavení řízení, podat žádost o osvobození od soudních poplatků. V tomto směru je obecně nutné postupovat dle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 11. 2005, č. j. 1 Afs 107/2004 – 48, podle kterého „*zneužitím práva je situace, kdy někdo vykoná své subjektivní právo k neodůvodněné újmě někoho jiného nebo společnosti; takovéto chování, jímž se dosahuje výsledku nedovoleného, je jenom zdánlivě dovolené. O chování toliko zdánlivě dovolené jde z toho důvodu, že objektivní právo nezná chování zároveň dovolené a zároveň nedovolené; vzhledem k tomu, že ze zásady lex specialis derogat legi generali vyplývá, že zákaz zneužití práva je silnější, než dovolení dané právem, není takové chování výkonem práva, ale protiprávním jednáním (viz. Knapp, V.: Teorie práva. C.*

H. Beck, Praha, 1995, s. 184-185). Výkonu práva, který je vlastně jeho zneužitím, proto soud neposkytne ochranu.

[10] Dále je nutné poukázat na to, že institut zneužití práva není ze strany Nejvyššího správního soudu aplikován pouze ve vztahu k hmotnému právu, ale i ve vztahu k procesnímu právu – srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 9. 2012, č. j. 1 As 121/2012 – 22 nebo rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 – 91. V posledně citovaném rozsudku Nejvyšší správní soud nadto dovodil, že přijetí závěru o zneužívání práva je důvodem pro odklon od dosavadní rozhodovací praxe.

[11] Ve vztahu k danému případu a postupu „profesionálních zástupců" nabízejících „pojištění proti dopravním pokutám" musí Nejvyšší správní soud odkázat na závěry předchozích rozhodnutí stran těchto zástupců (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2018, č. j. 6 As 223/2017 – 36 nebo rozsudek ze dne 27. 9. 2017, č. j. 6 As 37/2017 – 31), z nichž vyplývá, že Nejvyšší správní soud ve své rozhodovací praxe identifikoval osoby kolem pana P. K., které nabízejí „profesionální pojištění ochrany před pokutami v oblasti dopravních předpisů" a které se soustředí na vytváření „procesních pastí" za účelem znepřehlednění správního řízení a dosažení prekluze odpovědnosti zmocnitelů. Dále je správním soudům známa jejich činnost v řízeních ve vztahu k odpovědnosti za správní delikt provozovatele vozidla podle ustanovení § 125f zákona o silničním provozu, zejm. jejich výmluvy na „osobu vzdálenou", resp. na osobu zemřelou (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 6. 2016, č. j. 6 As 73/2016 – 40). Jedním ze znaků těchto profesionálních zástupců je rovněž to, že v řízení před správními soudy jejich „klienty" zastupuje Mgr. Jaroslav Topol, resp. Mgr. Václav Voříšek (srov. rovněž přiměřeně usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2018, č. j. Nao 324/2017 – 58). Uzavření samotné „smlouvy o pojištění proti pokutám" je nadto podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 12. 2017, č. j. 4 As 199/2017 – 30, možné považovat za přitěžující okolnost při ukládání sankce jako zjevný projev neúcty k pravidlům silničního provozu.

[12] Nejvyšší správní soud proto obecně konstatuje, že s ohledem na výše uvedené může být i procesní postup, byť formálně bezvadný, s ohledem na okolnosti případu označen za zneužití práva. Nejvyšší správní soud přitom dospívá k závěru, že za zneužívající lze označit i postup stěžovatele (resp. jeho zástupce) v projednávané věci.

[13] Nejvyšší správní soud přitom v žádném případě netvrdí, že advokát nemůže zastupovat nemajetné osoby, případně osoby s nízkými příjmy, a že jen na základě toho, že advokát hájí zájmy svého klienta (byť by skutečně byl nemajetný) zakládá důvod pro závěr, že se jedná o zneužití práva. Takový závěr ostatně není obsažen ani v napadeném usnesení, kdy je naopak rozporován celkový postup stěžovatele, resp. jeho zástupce, v daném řízení.

[14] Z obsahu soudního spisu plyne, že stěžovatel si již při podání žaloby dne 30. 5. 2017 byl vědom své poplatkové povinnosti plynoucí z ustanovení § 4 odst. 1 písm. a) zákona o soudních poplatcích, neboť uvedl (byť zjevně nepravdivě), že soudní poplatek byl uhrazen bezhotovostně na účet soudu. Jelikož k takové úhradě nedošlo, byl stěžovatel následně soudem řádně vyzván k zaplacení soudního poplatku, a to výzvou ze dne 5. 6. 2017, která

byla zástupci stěžovatele doručena dne 6. 6. 2017; lhůta k zaplacení soudního poplatku činila 7 dnů. Jelikož soudní poplatek nebyl ze strany stěžovatele uhrazen, vydal soud usnesení ze dne 22. 6. 2017, č. j. 36 A 9/2017 – 28, kterým řízení zastavil; toto usnesení bylo zástupci stěžovatele doručeno dne 22. 6. 2017. Stěžovatel, ač zjevně věděl o své zákonné povinnosti zaplatit soudní poplatek za podání předmětné žaloby, tak měl fakticky celých 23 dnů k zaplacení tohoto soudního poplatku, během nichž byl krajským soudem v souladu se zákonem vyzván k jeho zaplacení, tudíž mu muselo být zjevné, že jeho původní tvrzení obsažené v žalobě o zaplacení soudního poplatku se nezakládá na pravdě, avšak přesto zůstal zcela nečinný a se soudem v této době naprosto nekomunikoval. Teprve až po doručení usnesení o zastavení řízení situaci začal věc řešit podáním žádosti o osvobození od soudních poplatků a návrhem na zrušení usnesení o zastavení řízení v souladu s ustanovením § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích. Tuto svou žádost přitom stěžovatel odůvodnil velice podobným způsobem jako žalobci zastoupení týmž zástupcem v jiných soudních řízeních, včetně uvedení tvrzení o tom, že soudní poplatek měla uhradit jeho přítelkyně. V žádosti v projednávané věci stěžovatel uvedl, že v žalobě přislíbil zaplacení soudního poplatku (což je ve zjevném rozporu s textem žaloby), přičemž k vlastnímu zaplacení mělo dojít prostřednictvím jeho přítelkyně dne 13. 6. 2017.

[15] Nejvyšší správní soud nezpochybňuje obecné tvrzení stěžovatele uplatněné v kasační stížnosti, že partneři mohou na vyřizování svých věcí spolupracovat a že se tudíž může mezi nimi vytvořit jistá dělba práce, avšak nepovažuje za možné, aby tato obecná, ničím nepodložená tvrzení o tom, že věc měla vyřídit přítelkyně (bez uvedení jakýchkoli dalších údajů umožňující ověření tohoto tvrzení), a to v různých řízeních, která jsou spojena prostřednictvím „pojištění proti pokutám“ týmiž zástupci, kteří volí zcela stejnou procesní strategii (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 6. 2016, č. j. 6 As 73/2016 – 40), ospravedlňovala tento postup. Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že závěr o zneužití práva je vždy postaven na posouzení okolností daného případu, přičemž v projednávané věci Nejvyšší správní soud považuje za stěžejní to, že tento procesní postup v podobě neplacení soudního poplatku a vyčkávání na vydání usnesení o zastavení řízení byl bez jakéhokoli doložení uváděných tvrzení zjevně účelový, (z obsahu předloženého správního spisu mj. vyplývá, že stěžovatel přitom dosáhl na odklad výkonu rozhodnutí ve věci jeho přestupku), a že jednotlivá podání obsahující tvrzení o úhradě soudního poplatku se navzájem při zpětném pohledu popírají, resp. jsou zjevně lživá.

[16] V projednávané věci zástupce stěžovatele tvrdil nemajetnost stěžovatele a to, že stěžovatel spoléhal na jednání své přítelkyně. Tato tvrzení o existenci přítelkyně stěžovatele, s níž se stěžovatel měl na nějakém postupu stran placení soudního poplatku domluvit, ani to, proč tato domluva nebyla nakonec naplněna, však nijak nedoložil. Stejně jako své tvrzení o nemajetnosti, byť povinnost tvrzení a důkazní stran majetkové situace tíží účastníka řízení. Nadto Nejvyšší správní soud nemůže odhlédnout od toho, že podle zjištění krajského soudu je stěžovatel podnikatel, navíc zaregistrovaný jako plátce DPH; Nejvyšší správní soud sice nemá za to, že každá podnikatelská činnost je vždy zisková a že jen na základě získání živnostenského oprávnění se člověk stává majetnou osobu, avšak je s podivem, že osoba vykonávající podnikatelskou činnost, která je registrována jako plátce DPH, bude v natolik nepříznivé finanční situaci, že si nemůže dovolit zaplatit 3 000 Kč, ale může si dovolit platit advokáta. A to za situace, kdy nemajetným osobám je možné za splnění příslušných podmínek ustanovit zástupce – advokáta, a kdy soudní poplatek za

kasační stížnost ve výši 5 000 Kč byl naopak bez předchozí výzvy Nejvyššího správního soudu bez jakéhokoli problému uhrazen. Ve vztahu ke stěžovateli naopak dává smysl protahovat a prodlužovat soudní řízení před krajským soudem, během něhož je odložen výkon přezkoumávaného rozhodnutí, které může mít s ohledem na předmět podnikatelské činnosti stěžovatele v oblasti silniční nákladní dopravy v případě opakování protiprávního jednání na úseku dopravy velice neblahý vliv.

[17] Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že kasační stížnost je nedůvodná, a v souladu s § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. ji zamítl.

IV. Závěr a náklady řízení

[18] O nákladech řízení rozhodl soud v souladu s § 60 odst. 1 a 7 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl ve věci úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení; žalovaný, který měl ve věci úspěch, žádné náklady nad rámec běžné správní činnosti nevynaložil, proto Nejvyšší správní soud rozhodl, že se žalovanému náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 2. srpna 2018

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu